

DRUŠTVO SLOVENSkih KNJIŽEVNIH PREVajALCEV
SLOVENIAN ASSOCIATION OF LITERARY TRANSLATORS
ASSOCIATION DES TRADUCTEURS LITTÉRAIRES DE SLOVÉNIE

Spodnje besedilo je objavljeno v: BUKLA, »Pobliski v prevode«, leto 16/št. 155, september 2020, str. 32–33.

Društvo slovenskih književnih prevajalcev bo tudi to jesen podelilo dve najpomembnejši nagradi za prevajalske dosežke: **Sovretovo nagrado** in **Jermanovo nagrado**.

Sovretovo nagrado DSKP podeljuje od l. 1963, imenuje se po priznanem slovenskem klasičnem filologu in izjemno plodovitem prevajalcu iz klasičnih jezikov Antonu Sovretu; podeljuje se za posebej uspele prevode leposlovnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino, in sicer ali za en prevod ali za več posameznih prevodov ali za življenjsko prevajalsko delo.

Zaradi velikega števila prevodov strokovnih in znanstvenih del s področja humanistike in družboslovja je DSKP leta 2013 ustanovilo **Jermanovo nagrado**, imenovano po slovenskem filozofu in prevajalcu Franetu Jermanu; nagrada je bila prvič podeljena leta 2015, podeljuje pa se za posebno uspele prevode družboslovnih in humanističnih besedil iz tujih jezikov v slovenščino. Enako kot Sovretova se podeljuje ali za en prevod ali za več prevodov ali za življenjsko prevajalsko delo.

Letošnja strokovna komisija Društva slovenskih književnih prevajalcev, ki jo sestavljajo Suzana Koncut, Saša Jerele, Vasja Bratina, Damjan Zorc in dr. Matej Hriberšek kot predsednik, je pregledala prispele nominacije za nagrade in naredila izbor. Člani komisije ugotavljamo, da bi bil seznam potencialnih kandidatov za nagrade lahko precej obsežnejši, vendar pa je bilo v kar nekaj primerih prispelih predlogov jasno, da prevodu manjka uredniški in/ali lektorski pregled, ki bi lahko pripomogla k znatno boljšemu končnemu rezultatu.

Komisija je v ožji izbor nominirala tri kandidate za Sovretovo in dva kandidata za Jermanovo nagrado.

Nominiranci za Sovretovo nagrado so:

1. Vid Snoj za prevod dela: Paul Celan, *Zbrane pesmi 1. in 2.* (Beletrina, 2019, 2020)

Vid Snoj je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 1992 diplomiral iz primerjalne književnosti, leta 1999 pa doktoriral; na FF je od leta 2012 redni profesor in predavatelj na Oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo. Kot raziskovalec se ukvarja ne le s književnostjo, ampak tudi z religijo in filozofijo. Je avtor več monografskih del, med katerimi velja omeniti: *Zgodnost* (Ljubljana 1993), *Nova zaveza in slovenska literatura* (Ljubljana 2005), *Judovski sekstet* (Ljubljana 2006), *Od drugega do drugega* (Ljubljana 2007), *Židovski sekstet* (Zagreb, Ljubljana 2016). Njegova bibliografija obsega še številne članke, znanstvene sestavke, razprave, recenzije, predgovore itd. Kot prevajalec se je sam, pa tudi kot del skupine prevajalcev loteval različnih literarnih zvrsti; prevajal je krajša in daljša besedila različnih nemških, angleških, francoskih in italijanskih piscev, med katerimi so: Erich Auerbach (*Mimesis: prikazana resničnost v zahodni literaturi*; 1998), Giorgio Colli (*Rojstvo filozofije*, 2010), Eckhart (*Pridige in traktati*, 1995),

Martin Heidegger (*Na poti do govorice*, 1995; *Razjasnjenja ob Hölderlinovem pesništvu*, 2001), Friedrich Hölderlin (*Pozne himne*, 2006), Georges Vajda (*Judovska srednjeveška misel*, 2001), Friedrich Nietzsche (*Nietzschejevo berilo: izbrani odlomki*, 2002), Gershom Scholem (*Poglavitni tokovi v judovski mistiki*, 2003), Angelus Silesius (*Kerubski popotnik*, 2012), George Steiner (*Resnične prisotnosti*, 2003) in drugi.

Snojev prevod Celanovih *Zbranih pesmi*, ki je izšel v dveh obsežnih knjigah pri založbi Beletrina, je njegov doslej najobsežnejši prevajalski podvig. S Celanom se je v manjšem obsegu ukvarjal že prej; ta monumentalna zbirka pa prinaša prevod poezije tega nemškega pesnika, v katero je ta pretil svoje bridke izkušnje izgube staršev in doživljanja holokavsta, ki so ga neizbrisno zaznamovale. Za njegov jezik je značilna kriptičnost, nabit je s simbolizmom, metaforiko, aluzijami, s pregnantnostjo in skrito sporočilnostjo, zaznamovan pa je tudi s številnimi neologizmi in miselnimi preskoki; ta hermetičnost, ki jo je Celan zavestno ustvarjal in se je z leti le še stopnjevala, je bila velik prevajalski zalogaj, ki ga je prevajalec na različne načine spretno reševal, pri tem pa je skušal ostati kar najbolj zvest izvirniku in ga poustvariti, zato tudi prevod zaznamujejo neologizmi in manj ustaljeno besedje, ki pripomorejo k poustvarjanju Celanove kriptičnosti. Snojev prevod izkazuje jezikovno korektnost in natančnost ter nedvomno kaže, da je bilo vanj vloženo ogromno truda in znanja. (**Matej Hriberšek**)

2. Iztok Ilc za prevod dela: Minae Mizumura: *Mamina zapuščina* (Litera, 2019)

Iztok Ilc po diplomi iz francoskega jezika s književnostjo in japonologije že petnajst let prevaja iz japonskega in francoskega jezika. Njegovo osrednje zanimanje je zapolnjevanje belih lis v poznavanju japonske književnosti v Sloveniji. Pri izboru zato posega po osrednjih avtorjih 20. stoletja in je že izoblikovan književni prevajalec, ki podpisuje številne vidne in v javnosti dobro sprejete prevode japonskih avtorjev, kot so Kenzaburo Oe, Haruki Murakami, Kobo Abe, Natsume Soseki, Yukio Mishima, Shusaku Endo, Yasunari Kawabata, Matsuura Rieko, Ryu Murakami, Hiromi Kawakami. Prevedel je tudi kulturni japonski zgodovinski roman *Samuraj* Shusakuja Endoja in pripravil izbor poezije pesnika Shuntaroja Tanikawe. Med njegovimi prevodi iz francoske književnosti so markiz de Sade, alžirsko-francoski pisatelj Yasmina Khadra in nazadnje Michel Houellebecq.

Leta 2019 je prevedel kompleksen in obsežen roman *Mamina zapuščina* uveljavljene japonske pisateljice Minae Mizumura o sestrah Mitsuki in Natsuki, dobro situiranih Japonkah srednjih let, ki si želita čimprejšnjo smrti ostarele, zahtevne in razvajene matere, saj ju ta s svojimi muhami vse bolj izčrpava. Ta večplastna obravnava ženske usode sega od kritike japonske tradicije in njene patriarhalne podlage prek neselektivnega prisvajanja zahodnih vzorcev do kritike sodobnega japonskega zdravstva in ekonomije, hkrati pa odpira številna identitetna vprašanja in moralne dileme. Delo se naslanja tako na tradicijo japonskega prvoosebnega romana kot na feljtonske romane v duhu Flaubertove *Gospe Bovary* in *Demonskega zlata* Ozakija Koya.

Prevod Iztoka Ilca odlikuje prefinjen občutek za jezikovne situacije in registre, s katerimi avtorica gradi pripovednost in napetost. Jasno zarisan dramaturški lok in slog, ki temelji na plastenju, ponavljanju in variacijah, predvsem pa na živih dialogih, je Iztok Ilc spretno prenesel v slovenski jezik, s čimer se bralcu razprejo številne ravni besedila. Študiozno se je lotil tudi številnih referenc iz evropske in japonske književnosti in kulture, ki se skrivajo v besedilu. Prevajalske rešitve so okretne, inovativne, delujejo naravno in besedilu dajejo prožnost in »sočnost«. (**Suzana Koncut**)

3. Aleksandra Rekar za prevod dela: Miljenko Jergović, *Rodbina* (Sanje, 2020)

Aleksandra Rekar iz angleščine in jezikov nekdanje skupne države prevaja leposlovje, poezijo, dramatiko ter družboslovna in humanistična besedila. Romaneskemu opusu Miljenka Jergovića se z vso zavzetostjo in natančnostjo posveča že vrsto let, saj so v njenem prevodu izšle številne knjige tega avtorja: *Zgodovinska čitanka 1 in 2*, *Psi na jezeru*, *Levičeva tkalnica svile*, *Pleše v somraku*, *Oče*.

Rodbina je mnogo več kot le podrobni portret avtorjeve družine. Je mogočna in od časa načeta freska, ki pomni in zabeleži vse, od še tako majhnih intimnih potez do razvejanih podob zgodovine Sarajeva, Bosne in Hercegovine ter širše balkanske regije. Gre za monumentalno veličasten roman, ki se ne ujame v zanke preteklega časa, ampak bralca neustavljivo posrka vase ter ga z zgodbovniimi bravurami vabi h kritičnemu, nepristranskemu razmišljanju o današnjem trenutku. Velja za *opus magnum* Miljenka Jergovića, ki ga štejejo za Iva Andrića našega časa. Skoraj tisočstranski roman, ki je leta 2015 dobil znamenito Njegoševo nagrado, je ne le v literarnem, temveč tudi v širšem družbeno-kulturnem kontekstu bržkone zapisan kot eno najpomembnejših avtorskih del z območja nekdanje Jugoslavije in v svoji epski veličini ter jezikovni vrlini predstavlja velik prevajalski zalogaj.

Več kot očitno je, da je Aleksandra Rekar izredno suvereno, natančno ter z velikim in odgovornim zamahom sledila mnogoterim slogovnim niansam ter jih s svojim poznavanjem širše družbene in jezikovne umestitve mestoma celo izboljšala. Kar ne preseneča, saj prevajalka redno in vestno sodeluje z avtorji, s tem pa občasno s svojim literarnim poslušom prevod povzdigne nad izvirno besedilo, kar je izjemna odlika prevajalca. Prevajalkino delo je temeljito, izčiščeno, slogovno bogato in natančno ter presežno, zato si brez vsakršnega dvoma zasluži uvrstitev med kandidate za Sovretovo nagrado. **(Damjan Zorc)**

Nominiranca z Jermanovo nagrado sta:

1. Miha Marek za prevod zbirke besedil *Judovska država: temeljni dokumenti političnega sionizma* (Založba ZRC, 2019)

Diplomirani filozof, francist in biolog Miha Marek objavlja prozo in poezijo, strokovne članke in literarne kritike, ob tem pa se že dobro desetletje poglobljeno posveča prevajalskemu delu; zanimajo ga filozofija, znanost, sociologija. Svoje prevode praviloma nadgrajuje z bogatimi komentarji in spremnimi študijami. Poslovenil je več temeljnih del s področja pedagoške sociologije in razsvetljenske filozofije, na eni strani Émila Durkheima, na drugi Denisa Diderota in njegove sobrate enciklopediste; z *Logiko živega* François Jacoba se je lotil zgodovine biologije, ki sega od renesančnih legend do molekularne revolucije. Z antologijo *Judovska država* pa si je Miha Marek zadal nov izziv.

Temeljni dokumenti političnega sionizma prinašajo spise šestih nemško pišočių avtorjev, klasikov sionistične misli, s katerimi sta se ob koncu 19. stoletja izoblikovali ideologija in gibanje za narodno samoodločbo Judov. Filozof Moses Hess, zdravnik Leon Pinsker, rabin Isaak Rülff, publicist Nathan Birnbaum, novinar Theodor Herzl in kulturni kritik Max Nordau v njih razčlenjujejo gospodarsko, družbeno, politično in kulturno krizo Judov v Evropi in po svetu. Prevajalec je antologijo zasnoval in jo v prevodu opremil z natančnim strokovnim aparatom, ki izbrana besedila postavlja v zgodovinski in kulturni kontekst. Ta so različna po slogu in retoričnem naboju, prav v vseh pa mrgoli filozofskih, religioloških, pravnih, politoloških, ekonomskih in

drugih terminoloških zagat, ki so zahtevale raziskovanje zdaj judovske verske tradicije, drugič jidiša, spet tretjič bančništva. Prevajalec te težave razrešuje s tankovestno čuječnostjo in izjemnim zanimanjem za detajle, brez rokohitrstva, pretehtano in jasno razplasteno; k njegovi zbranosti je gotovo pripomoglo študijsko bivanje na Dunaju. Obenem ga odlikuje tanek posluh za različne intonacije piscev, ki jih je podal z opazno patino retorične šole 19. stoletja: od briljantno gostobesedne in virtuožno sentenčne dikcije do kramljavega žongliranja z besednimi igrami ali prizemljenimi ekonomskimi razmišljanji. Ker antologija zapolnjuje tudi pomembno akademsko in splošnokulturno vrzel, si zasluži uvrstitev v najožji izbor kandidatov. (**Saša Jerele**)

2. Zdravko Kobe za prevod dela Immanuel Kant: *Kritika čistega uma* (Društvo za teoretsko psihoanalizo: 2019)

Zdravko Kobe je na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani leta 1990 diplomiral iz filozofije in sociologije kulture; tu je leta 1993 magistriral in 1997 doktoriral. Na FF deluje kot izredni profesor in predavatelj za nemško klasično filozofijo. Njegova področja raziskovanja so: transcendentálni in spekulativni idealizem, filozofija razsvetljenstva in politična filozofija. Z različnimi temami s teh področij se ukvarja tudi v svojih znanstvenih ter strokovnih delih in objavah. Kot prevajalec je Kobe izrazito usmerjen v prevajanje filozofskih besedil; med pisci, ki jih je prevajal, so: Georg Wilhelm Friedrich Hegel (*Znanost logike I: 1832*, 1991; *Znanost logike II*, 1994; *Oris filozofije pravice*, 2013; *Znanost logike III. Zv. 2. Subjektivna logika ali Nauk o pojmu*, 2018), Jean-Jacques Rousseau (*Družbena pogodba*, 2001), Jacques-Alain Miller (*O nekem drugem Lacanu*, 2001), Sigmund Freud (*Spisi o seksualnosti*, 2006), Michel Foucault (*Vednost – oblast – subjekt*, 2008), Sebastian Rödl (*Samozavedanje*, 2018) in drugi.

Kant je ena od osrednjih točk njegovega dela; iz njega je doktoriral, z njegovo filozofijo se ukvarjal v številnih razpravah in člankih in Kant je tudi predmet štirih od njegovih petih objavljenih monografskih del (*Automaton transcendentale. I, Kantova pot h Kantu*, 1995; *Automaton transcendentale II. Kritika čistega uma*, 2001; *Tri študije o Kantovi praktični filozofiji*, 2008; *Automaton transcendentale. 3, Kantova teorija subjekta*, 2014).

Prevod Kantove *Kritike čistega uma* je rezultat prevajalčevega dolgoletnega ukvarjanja s tem delom, ki je v Kobetovem prevodu izhajalo postopoma v reviji *Problemi (Kritika čistega uma*. letn. 31 (1993), št. 4/5; *Kritika čistega uma : 1/4*. letn. 39 (2001), št. 1/2; *Kritika čistega uma: 2/4*. letn. 45 (2007), št. 1/2; *Kritika čistega uma : 3/4*. letn. 49 (2011), [št.] 7–8, *Analecta*; *Kritika čistega uma*. letn. 49 (2011), št. 7/8; *Kritika čistega uma 4/4*. letn. 50 (2012), št. 9/10. Integralni prevod Kantove *Kritike čistega uma* predstavlja sklepno dejanje skoraj dvajsetletnega ukvarjanja s tem delom. Izjemna zahtevnost izvornika se kaže tudi v slovenskem prevodu; strogo filozofsko besedilo in terminološko eksaktno besedilo postavlja pred težek izziv že bralca, kaj šele prevajalca. Prevod je jezikovno korekten in znanstveno dosleden. Strokovno izrazje, pogosto vpeto v dolge zapletene periode, prevajalec uspešno razrešuje in jasno ter razumljivo sloveni; pri tem spretno niha med ohranjanjem tujk na eni in prevajanje v slovenščino na drugi strani. Tako pred bralcem zaživi pristen Kant v lepem slovenskem prevodu. (**Matej Hriberšek**)